

"Att vi tar omhand de material som en gång grävts upp är ett fundament för att nå visionen om ett slutet kretsloppssamhälle"

Elavfall väger tungt, konsumtionen likaså. Teknikutvecklingen går ständigt framåt och lika fort som virala flöden. Vi köper alltmer och kastar alltmer. Varje år kasseras drygt 60 miljoner ton elavfall i världen. Enligt FN och deras rapport "E-Waste Monitor 2024" ökar mängden elavfall för varje år samtidigt som andelen som tas omhand på ett bra sätt minskar. Farliga ämnen riskerar därmed att påverka vår miljö, och dessutom tar vi inte tillvara de ekonomiska värden som bättre återvinning skulle kunna ge.

Mårten Sundin, marknadschef på El-Kretsen, berättar hur det hela fungerar.

Lyckligtvis är vi svenskar väl medvetna om att vi måste återvinna och bra på att göra det. Det finns även ett lagstiftat producentansvar som innebär att den som gör en produkt tillgänglig på marknaden – det vill säga tillverkaren om varan görs i Sverige, importören om den görs i ett annat land – är skyldig att ta hand om den förbrukade varan och se till att den återvinns.

När lagen infördes 2001 startades El-Kretsen, en icke-vinstdrivande producentansvarsorganisation med ett rikstäckande insamlings- och återvinningssystem för elektronik och batterier.

El-Kretsen samarbetar med Sveriges 290 kommuner och återvinnare för att säkerställa att miljöfarliga ämnen omhändertas och att så mycket material som möjligt återvinns. El-Kretsen tryggar ett materiellt kretslopp, men de gör också ett förebyggande arbete genom att informera om det.

Mårten, du är marknads- och kommunikationschef på El-Kretsen och på så vis spindeln i (el)nätet, så jag frågar dig: Hur viktigt är det förebyggande arbetet för den cirkulära omställningen?

– Det är helt avgörande om vi ska nå cirkulära materialflöden! Vi är duktiga redan idag på att materialåtervinna i jämförelse med de globala siffrorna du nämnt här ovan.

Av allt vi samlar in återförs mer än 70 procent till att bli nya produkter. För att nå ännu högre finns två tillvägagångssätt: Det ena är att vi fortsätter utveckla våra processer och tekniker för återvinning. Det andra, vilket är mer avgörande, är att redan vid tillverkning ta hänsyn till att produkten, när den levt färdigt, ska

kunna materialåtervinnas i så hög grad som möjligt. Beslut om vilka material som används och blandas och hur produkten sätts ihop påverkar möjligheten att återvinna.

Ni har skapat Kunskapsrummet. Där riktar ni er till allmänheten och särskilt till unga människor. Kan du berätta mer om det och om hur ni når ut till barn och ungdomar?

– Vi vill att alla ska ha möjlighet och kunskap att ta hållbara beslut när de handlar, lagar, återbrukar och återvinner elprodukter och batterier.

Behovet av ett kunskapsrum som riktar sig till skolungdomar och andra nyfikna har blivit allt tydligare för oss över tid. Därför är det fantastiskt kul att nu se att det används och hur våra artiklar sprids. Vi hoppas att Kunskapsrummet är ett naturligt nästa steg för alla som läser Natur & Miljøboken och som vill fördjupa sig i ett specifikt ämne, exempelvis om hur produkter återvinns, eller om sällsynta metaller osv.

Elprylar lever vidare – från skrot till nytt material

På **Kunskapsrummet.com** har vi samlat faktsäckad och bildande information om återvinning av el- och batteriavfall. Här kan du hitta statistik och data om insamlingen, men också mer djuplodande artiklar om hållbarhet, cirkulär ekonomi och utveckling. Här finns också en film som visar hur återvinningen går till, och vår populära broschyr "Vad händer med min gamla telefon?".

Gratis Bamsetidning

Vi på El-Kretsen har gått ihop med Bamseskaparna och gett ut serietidningen "Bamse och de försvunna batterierna". De vanliga, älskade Bamsekaraktärerna visar hur man återvinner batterier – och varför det är så viktigt. Pedagogiska berättelser varvas med kluriga pussel och Bamses skola. Tipsa gärna dina kollegor med elever i lägre åldrar om att de kan beställa en klassuppsättning av tidningen, helt gratis!

Beställ här:
el-kretsen.se/bamsetidningar

El-Kretsen

El-Kretsen hanterar producentansvar tillsammans med landets alla kommuner.

Vi samlar in, återvinner och informerar om elavfall och batterier.

Vad händer med elprylar som ska återvinnas?

SÅ HÄR FUNKAR DET!

Vi finns också på sociala medier. Man kan följa El-Kretsen på TikTok, där vi varje vecka pushar för våra frågor på ett lättamt och roligt sätt.

Vad är International E-Waste Day och #ewastehunt?

– Tack och lov är vi inte ensamma om att vilja driva utvecklingen framåt! El-Kretsen är en del av ett samarbete inom Europa där vi tillsammans med liknande organisationer driver gemensamma viktiga frågor.

Att motivera och informera om insamling och återvinning är en sådan. Den 14 oktober varje år infaller vårt största event, E-Waste Day, då hela Europa kampanjar på en mängd olika sätt. Genom vår Europeiska paraplyorganisation WEEE Forum gjordes 2024 en kampanj för att samla in elavfall som glömts bort i byråådor och förråd.

Vi kallade kampanjen för #ewastehunt. Deltagare från hela Europa kunde vara med i tävlingen genom att fota sina gömmor och visa hur de tagit materialet till återvinningen. Som morot lottade vi ut tågbiljetter för att tågluffa. Inte så dumt, eller hur? I höst får vi se om kampanjen väcks till liv igen eller om det blir något helt nytt.

Är du lärare eller bara vetgirig?

På **kunskapsrummet.com** finns material som på ett lättfattligt sätt förklarar begrepp som cirkulär omställning och ekonomi.

Mer om WEEE Forum hittar du på

weee-forum.org/

Återvinning på ett viralt och lättamt sätt hittar du på

**www.tiktok.com ›
@el_kretsen_informerar**

Hur kan lärare använda sig av Kunskapsrummet i undervisningen?

– Tanken är att det ska finnas skrivna artiklar, länkar för fördjupning samt även rörligt material. På så sätt går det att använda och anpassa materialet för en bredare målgrupp.

Ambitionen har hela tiden varit att lärare ska kunna använda detta i sin undervisning, utifrån den ålder och det ämne man arbetar inom. Kunskapsrummet utvecklas kontinuerligt och kommer växa med fler artiklar och filmer.

Vi tar såklart gärna emot synpunkter och önskemål om vad som borde finnas på sidan!

Med bra återkoppling från dem som använder Kunskapsrummet har vi chansen att skapa något riktigt kraftfullt och bra, något som i sin tur hjälper oss i rätt riktning för den hållbara jord vi vill leva på.

Text: Kristina N Töyrä